

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

3. An Hospitalis domus nomine Beneficij intelligatur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

Octavo quaeritur, An religiosus possit esse beneficiarii adiutor? Respondeo, cum Abbate, in eodem cap. de consultationibus. nu. 4. eum posse dari Episcopo & beneficiario curam animarum habenti: nam ob utilitatem publicam, & salutem animarum Monachus iure communi potest Ecclesiae praefici, eo quod necessitas Ecclesiae privatae utilitati praefertur, c. Vos, & c. Qui vere. 16. qu. 1. ergo sicut Monachus potest in Ecclesiae praefectum eligi, sic etiam potest esse Episcopi, vel Parochi, vel alterius cuiuslibet curam habentis adiutor, id necessitate exigente. Dices, Monachi voluntas est in Abbatis potestate. Respondeo, inde solum concludi, necessarium esse Abbatis consensum, & ad eum alteri detur adiutor, sicut etiam Abbatis assensu idem potest esse testamenti executor, cap. Religiosus, de Testam. in sexto.

Nono quaeritur, Ex quibus bonis adiutor datus Beneficiario agrotanti, vivere & sustentari queat? Respondeo, ex ipsius Ecclesiae facultatibus, ex quibus detrahenda est portio, qua commode sustentetur adiutor, cap. de Rectoribus, de clerico agrotant. Verum illud est in controversia, quando redditus Ecclesiae adiutori, & agrotanti beneficiario non sufficiant, utri potius alimenta debeantur, beneficiario, an adiutori? Gloss. in c. De Rectoribus, paulo ante citato, censet potius esse, adiutori alimenta praebenda, quam beneficiario infirmo. At Cardinalis, teste Abbate in c. Rectoribus, praedicto, n. 5. potius esse vult agrotanti beneficiario tubendum ex Ecclesiae redditibus; Adiutorem vero, vel Episcopus, vel populus sustentare debet, quod ille colligit ex c. De Rectoribus, citato, ubi statuitur: vt commoda portio adiutori detur ex Ecclesiae redditibus, & infirmo beneficiario ceteri proventus liberi relinquuntur: ergo potior est beneficiarii causa quam adiutoris. Sed contra Cardinalem, & eius argumentum facit, quod habetur in c. Tu nos, de clerico agrotant. necessaria tantummodo alimenta beneficiario infirmo debentur: ergo reliqui proventus beneficii, adiutori liberi referuntur. Abbas cui ego magis assentior, censet, ex aequo, & bono beneficiarium infirmum esse adiutori praefendum; & populum auctoritate Episcopi cogendum adiutori necessaria praebere, quando cunque aliunde sustentare non potest. Nam cum beneficii tenuis redditus, & exigui habeat, clericus iure compellitur industria, vel labore suo, vel aliunde victum quaerere, c. clericus victum, dist. 92. & c. 1. De celebr. Miss. ergo quando presbyter ex Ecclesiae proventibus aliunde vivere nequit, populus iure potest compelli ad subsidia vitae necessaria ei ministranda.

Decimo quaeritur, Vtinam adiutori, an beneficiario conveniat libera reddituum administratio? Ratio quaestio est, quoniam in c. De Rectoribus, videtur constitui, eam ad beneficiarium pertinere; at in cap. Tu nos, supra etiam citato, insinuari videtur, eam penes adiutorem esse debere. Respondeo, cum Abbate in c. de rectoribus, de clerico agro. n. 5. distinguendo. Aut beneficiarii morbus talis est, vt ipse nec temporalia, nec spiritualia administrare queat, & tunc ad adiutorem pertinet generalis administratio, qui portione commoda beneficiario data, & sibi etiam reservata alia congruente portione, reliquos beneficii fructus in pios usus impendit, & ita intelligitur, quod dicitur in c. Tu nos. Aut morbus talis est, vt solum impediatur spiritualium administrationem: & tunc ad beneficiarium pertinet generalis reddituum administratio, qui sibi necessaria reddituum portione retenta, iustam ac debitam dabit adiutori, & de hoc intelligitur, quod habetur in cap. De rectoribus, allegato.

CAP. III.

An Hospitalis domus nomine beneficii intelligatur.

Primo quaeritur, Quid iura nomine hospitalis domus accipiant? Sciendum est, olim Christianos ingentis pietatis studio fuisse in omnes egenos, pupillos, debiles, senes, peregrinos, mendicos: vnde passim Ecclesiae hospi-

tales domos habebant, in quibus excepti huiusmodi egeni, & inopes sustentabantur: quae domus appellabantur a Graecis Nosocomia, Orphanotrophia, Brephotrophia, Prochotrophia, Gerontocomia, Xenodochia: quorum locorum mentio habetur apud Iustinianum in l. Iancimus 2. De sacrosan. Ecclesiis, & 13. q. 8. c. In qualibet, §. Sancimus, & l. Illud, C. de sacrosan. Eccle. Eorum etiam meminit Theodor. lib. 5. Ecclesiastica historia c. 18. S. Zozomeus, lib. 6. Ecclesiast. hist. c. 29. Quae quidem vocabula Latine interpretata significant domos gratia pietatis extructas, in quibus alabantur valetudinarii pauperes, pupilli, mendici & egeni, infantes parentibus destituti, senes, peregrini, & advenae in iugentes. In iure igitur Canonico appellatione domus hospitalis, intelligitur locus misericordiae & pietatis causa edificatus, ad excipiendos, curandos, & etiam alendos infirmos, & egenos.

Secundo quaeritur, An hospitalis domus in iure Canonico locus Religiosus censetur? Sciendum est, in iure Canonico extare Titulum de Religiosis domibus: potius Religiosa domus est locus ad pios usus, hoc est, ad hospitalitatem Episcopi auctoritate extructus, vel etiam dotatus, vel deputatus, c. Ad hac, de Religiosis domibus: & Abbas, ac ceteri ibidem: vt enim altare sacrum non est, nisi Episcopi auctoritate fundatum, nec vestes, nec vasa, nec ades facta, & Religiosae censetur, nisi Episcopi auctoritate, & nutu consecrata, aedificata, dotata, & fuerint; sic etiam nulla domus, nulla aedicula, oratorium, vel alius quilibet locus religiosus, haberi iure potest, nisi auctoritate Episcopi fundatus, consecratus, aut deputatus, aut dotatus ad pios usus; Abbas, & alii in c. ad hac, de relig. domib. Differt autem religiosa, & facta domus, ab ea quae sacra non est, quod illa iuris habet privilegia, nempe, vt in ea res divina fieri & offerri possit, nec in usus profanos converti queat: haec autem minime, vt pote nulla Episcopi auctoritate fundata, aut dotata, ac proinde domus sacra non est, vade & absque Episcopi auctoritate in ea sacrificia fieri nequeunt, eiusque redditus, & bona potest laicus administrare: & quamvis sit ad pios usus destinata, potest in profanos converti, scilicet eo vivente, qui domum hospitalem fundavit, vt Abbas annotavit in c. ad hac, num. 4. de relig. domibus, ex Ausubentis, de ecclesiastic. ritul. §. si quis adificationem. Hinc est, vt tamen iure civili, eo ipso quod alicuius mortui hominis cadauer in certo loco sepultum est, reddat illum religiosum, & sacrum; iure tamen Canonico non item, nisi auctoritate Episcopi locus ille ad pios usus destinatus, & consecratus, ex c. Ad hac, de relig. domibus, Abbas ibidem num. 3.

Quaerens, An quando constat quidem domum hospitalem aedificatam esse; sed nihil apparet de Episcopi auctoritate, is locus habeatur, vt religiosus, & sacer? Respondeo, cum Pedrico, & Lapo, quos citat Syluest. in verbo, hospitalale q. 11. vers. 5. cum res est dubia, habendum esse locum tanquam religiosum & sacrum, praefertim cum hospitalis domus nomine alicuius sancti nominatur; vt domus hospitalis S. Pauli, vel S. Petri. Sic etiam Archid. c. Nemo, de coniec. dist. 1.

Tertio quaeritur, An cura & administratio hospitalium domorum ad Episcopum iure pertineat? Respondeo, cum Abbate in c. de Xenodoch. de relig. domib. distinguendum esse: Si hospitalis domus religiosa & facta non sit, eius cura & administratio ad Episcopum iure non pertinet, sed patronum, quamvis alioqui laicum, c. Inter dilectos, de donat. vt docet ibid. Innocentius, nisi patronus decesserit vel non apparuerit, tunc enim ad Episcopum atinet, vt quod quisque ante obitum ad pios usus destinavit, compleatur, vt pia defuncti voluntas ad effectum deducatur. Abbas in c. de Xenodoch. num. 3. de Relig. domib. Nam eo ipso, quod locus est causa misericordiae, & pietatis institutus, ad Episcopi curam spectat. Si vero hospitalis domus, religiosa, & facta est locus; Episcopi curae, & gubernationi communi iure committitur: non quidem, vt ipse arbitrari suo annuos redditus admini-

stret, vel in alios vsus etiam pios impendat, siue conuertat, ab hoc enim prohibetur Episcopus, *Cl. Quia contingit, de relig. domib.* sed vt participet eos redditus, & impendat in vsus, quibus sunt destinati. *Abb. in c. de Xenodoch. num. 3. de relig. domib.*

Quarto queritur, quid iuris habeat Episcopus in domum hospitalis, quæ est religiosus locus, & sacer? An videlicet si Episcopi Rectorem ibi constituere, & præficere? Respondeo distinguendo: Aut domus eiusmodi patronum habet, aut secus. Si primum, Episcopi est Rectorem confirmare, quamuis laicorum clericorumve sit nominare, eligere, præsentare, offerre. Si patronum non habet, Episcopi est Rectorem nominare, eligere, insinuere, creare, atque præficere. Item domus hospitalis cum religiosus est locus, debet Episcopo portionem ad ipsum iure pertinentem.

Quinto queritur, An clericus hospitalis domus curam habens, beneficiarius sit? Respondeo, quando cumq; hospitalis domus locus religiosus non est, eum cui ipsius cura est commissa, quamuis clericus sit, & annuus redditus, vt sui laboris & operæ mercedem habeat, beneficiarius non esse: nam annuus proventus nequit esse beneficium, nisi Episcopi auctoritate accedente. Dices: huiusmodi clericus habet curam eorum, qui in hospitali domo excipiuntur, curantur, & sustentantur, exequitur obituque pietatis officia, administrat annuos proventus, & ex his percipit portionem sibi debitam: ergo beneficium ecclesiasticum habet: Respondeo, hæc omnia nequaquam satis esse, vt is clericus sit beneficiarius; cum eadem in laicum etiam cadant; & solummodo sit quasi tutor, curator, & administrator proventuum, & aliarum rerum ad hospitalis domum pertinentium; & portionem ex annuis redditibus percipiat non tanquam beneficium, sed tanquam sui laboris stipendium, quam etiam portionem potest laicus percipere. Si tamen Hospitalis domus sit religiosus locus, & sacer, cuius curæ sit clericus præfectus, & ob eam sibi debitos annuos proventus percipiat, & hoc vel ex prima ipsius domus fundatione, vel donatione & institutione Episcopi: tunc is clericus beneficiarius iure censetur, quoniam annuus proventus tali clerico debitus, beneficium est, vt pote auctoritate Episcopi institutum, collatum, vel confirmatum.

Sexto queritur, An clericus beneficiarius in domo hospitali habeat beneficium, cui sit cura animarum annexa? Respondeo distinguendo: nam aliquando talis clericus domus hospitalis Præfectus, habet in sua iurisdictione, & potestate alios clericos presbyteros, vel inferiores, & is curam animarum habet, eo quod sit penes ipsum in alios clericos iurisdictione, & potestas. Aliquando vero nullus habet clericos sibi subiectos, sed tantum ratione sui muneris sacrificia facit, & offert certis cuiusq; anni vel mensis temporibus, vel singulis quibusq; diebus: & is beneficiarius curam animarum non habet: sed est hospitalis domus Rector, aut capellanus perpetuus. Aliquando hospitalis domus est alicui Ecclesie coniuncta, siue annexa, & tunc de ea idem iuris est, quod de eo, quod accedit alteri: res enim, quæ accedit, semper sequitur vim & naturam eius, cui accedit.

CAP. IV.

An patrimonium, cuius ratione quis ad sacros ordines eligatur & prouehatur, sit beneficium.

Primo queritur, An qui patrimonium habet, vnde viuat & sustentetur, iure communi queat ad sacros ordines promoueri? Respondeo, posse: nam in *c. suis, de præb.* respondet Pontifex: Clericos in minoribus ordinibus constitutos patrimonium habentes, vnde possint commode sustentari, etsi nondum fuerint beneficium ecclesiasticum consecuti: posse ad superiores ordines promoueri. Et in *c. Episcopus, de præben.* dicitur: Episcopus si aliquem sine

certo titulo, ex quo necessaria vita percipiat, in Diaconum, vel Presbyterum ordinauerit; tamdiu ei necessaria subministret, donec in aliqua Ecclesia ei consentientia stipendia milita clericalia assignet, nisi talis ordinatus, de sua vel paterna hereditate subsidium vitæ possit habere. At vero in *Conc. Trid. sess. 21. cap. 2. de refor.* dicitur: Patrimonium vero obtinentes, ordinari posthac non possunt, nisi illi quos Episcopus iudicauerit assumendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum. Et congregatio Cardinalium destinatorum ad declarationem Conc. Trid. declarauit posse aliquem ordinari, si ita Episcops iudicauerit pro necessitate, vel utilitate Ecclesiarum, etiamsi nullum habeat patrimonium sibi à parentibus relictum, si donatione alicuius alterius bona sibi acquisierit, vnde commode sustentari queat: dummodo ea donatio vera sit, non ficta & simulata. Declarauit itidem posse aliquem in seminarium clericorum cooptatum ad ordines ascendere causa inseruendi in Ecclesia & beneficio ipsi seminario annexis, & coniunctis: & si quis item ante Concil. Trident. sine vlllo titulo esset Diaconus creatus, posse absque vlllo beneficio ad superiores ordines prouehi, modo patrimonium habeat.

Secundo queritur, An patrimonium, ratione cuius aliquis est ad sacros ordines electus, sit beneficium ecclesiasticum? Goffredus videtur asserere beneficium esse: nam *tit. de præb. n. 14.* eum, qui nomine, & iure patrimonii est ordinatus, non posse habere beneficium, quasi iam habeat vnum beneficium sibi ad vitam sustentandam sufficientem. Respondeo, cum *Abbate in c. suis, de præb. nu. 6.* non esse beneficium, nec enim obitu clerici vacat, nec auctoritate Episcopi in beneficium transiit, & quia ad hæres transfertur. Hinc efficitur, vt ex eo etiam patrimonio clericus decimam annuam iure soluere debeat, vt *ais Gloss. Episcopus in eo. c. suis:* nam Ecclesia, sua debita decimæ parte defraudati iure non potest, etiamsi ratione sui patrimonii fuerit quis ad sacros ordines euectus: res enim cum suo onere, & seruitute permanset.

Tertio queritur, An patrimonium, ratione cuius aliquis est sacris ordinibus initiatus, iure possit sine Episcopi consensu alienari? Respondeo, cum *Gloss. & Abbate, Hostiensis, ac ceteris in eodem c. suis,* non posse, quorum communis sententia est in *Conc. Trid. sess. 21. c. 2.* confirmata, vbi dicitur: Illa bona, quorum causa aliquis est ordinatus, alienari non posse sine Episcopi licentia, donec beneficium ecclesiasticum sufficiens sit adeptus: vel aliunde habeat, vnde viuere queat.

Objicies, patrimonium huiusmodi, nec est beneficium, nec ius aliquod spirituale, ergo alienari, sine Episcopi consensu iure potest. Respondeo, Ecclesiam id vetuisse, ne si absque Episcopi nutu, & concessu alienetur, clericus ad ordines promotus mendicitate, & inopia premeretur, aut ne Episcopus ei vitæ necessaria suppeditare cogatur. At vero cum clericus nactus est beneficium ecclesiasticum, tuta conscientia potest patrimonium alienare, vt *Abb. in eodem capis, suis annos autis, & colligitur ex Concilii Trid. loco citato.* sicut enim fundus dotalis durante matrimonio alienari non potest; at soluto coniugio potest, quoniam data est dos ad onera matrimonii sustinenda, ita nec patrimonium alienari potest, donec habeat clericus, vnde commode viuat.

Quarto queritur, An is qui iure patrimonii est clericus creatus, debeat patrimonii mentionem facere, si à Rom. Pontifice beneficium impetrandum curet? Respondeo, cum *Abbate in c. Postulasti de rescript. nu. 3.* communem esse opinionem, in litteris Pontificiis, quæ dicuntur iustitiæ, fieri mentionem debere patrimonii, quod alioqui commodum ad sustentationem vitæ habet is, qui eas impetrat: in litteris vero quæ dicuntur gratiæ, non est necesse fieri mentionem. Litteræ iustitiæ vocantur, vt docet *Abb. in c. postulasti, de rescript. & Gloss. in Extrau. Sedes Apost. verb. gratia de concess. præb. inter Extrau. Ioan. 22. & Rebus. in præb. bene. tit. De rescript. in forma communi, & in forma pauperum;* ex, quas impetrat aliquis clericus à Rom. Pontifice,